

İlaçla-İlgili Sorunlar için Sınıflandırma

V9.1

© 2003-2020 Pharmaceutical Care Network Europe Association

PCNE birliği sınıflandırmanın kullanım ve validasyon sonuçları konusunda bilgilendirildiği sürece bu sınıflandırma, Farmasötik Bakım araştırması ve uygulamasında serbestçe kullanılabilir.

Sınıflandırma Word belgesi ve PDF belgesi olarak mevcuttur.

İletişim: drp@pcne.org

Bu sınıflandırma “PCNE Sınıflandırması V9.1” olarak anılmalıdır.

Bu sürüm bazı uyarlamalarla, sürüm 8 ile geriye doğru uyumludur.

Giriş

Avrupa Farmasötik Bakım Ağı [Pharmaceutical Care Network Europe (PCNE)]'nin Ocak 1999'daki çalışma konferansı sırasında ilaçla-İlgili sorunlar (İLİS) için bir sınıflandırma şeması oluşturulmuştur. Sınıflandırma, bir araçlar seti bütünüdür. Set, sınıflandırma şeması, bildirim formları ve eğitim veya validasyon için olgulardan oluşmaktadır. Sınıflandırma sistemi düzenli olarak valide edilmekte ve uyarlanmaktadır. Yürürlükte olan sürüm, bir validasyon aşaması ve Şubat 2020'deki bir uzman çalışmayı sonrasında geliştirilmiş olan V9.1'dir. (Bazı uyarlamalarla) sürüm 8 ile geriye doğru uyumludur, fakat birtakım önemli bölümleri değiştirilmiş olduğundan, V8'den önceki sürümlerle uyumlu değildir.

Sınıflandırma, İLİS'lerin doğası, prevalansı ve insidansının araştırılmasında ve ayrıca Farmasötik Bakım sonuçlarının deneysel çalışmalarında bir süreç belirteci olarak kullanılmak içindir. Aynı zamanda, sağlık bakım çalışanlarına farmasötik bakım sürecinde İLİS-bilgisinin belgelendirilmesinde yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Hiyerarşik sınıflandırma bu alandaki benzer çalışmalara dayanmaktadır, ancak var olan sistemlerden farklıdır; çünkü sorunları nedenlerden ayırmaktadır. Kalite uzmanları, nedenlerin diğerleri tarafından sıklıkla "İlaç Hataları" olarak adlandırıldığının farkında olacaklardır.

Aşağıdaki resmi PCNE-İLİS tanımı sınıflandırmanın temelidir:

İlaçla-İlgili Sorun, arzulanan sağlık sonuçlarına engel olan veya engel olma olasılığı bulunan, ilaç tedavisiyle ilgili bir olay ya da bir durumdur.

Temel sınıflandırmada şu anda sorunlar için 3 birincil alan, nedenler için 9 birincil alan, planlanan girişimler için 5 birincil alan, (girişimlerin) kabul durumu için 3 birincil alan ve sorunun durumu için 4 birincil alan bulunmaktadır.

Bununla birlikte, daha detaylı bir düzeyde, sorunlar için gruplandırılmış 6 alt-alan, nedenler için gruplandırılmış 38 alt-alan, girişimler için gruplandırılmış 17 alt-alan ve girişimlerin kabul durumu için gruplandırılmış 10 alt-alan bulunmaktadır. Bu alt-alanlar ana alanlar için açıklayıcı olarak görülebilir.

2003'te sorunun çözümlenip çözümlenmediğini ya da ne dereceye kadar çözümlendiğini bildiren, 4 birincil alan ve 7 alt-alandan oluşan bir ölçek eklenmiştir.

J. W. Foppe vanMil, NejcHorvat, Ina Richling, TommyWesterlund - Türkçe'ye uyarlayan: Sule Rabus, Yeliz Sahin

Zuidlaren, Mayıs 2020

Temel Sınıflandırma

	Kod V9.1	Birincil alanlar
Sorunlar (olası olanlar da dahil olmak üzere)	S1	Tedavinin etkililiği Farmakoterapinin etkisi (veya etkisizliği) ile ilgili (olası veya) mevcut bir sorun var
	S2	Tedavi güvenliliği Hasta bir advers ilaç olayından muzdarip olmaktadır veya olabilir
	S3	Diğer
Nedenler (olası sorunların olası nedenleri de dahil olmak üzere)	N1	İlaç seçimi İLİS'in nedeni ilaç seçimiyle ilgili olabilir
	N2	Dozaj şekli İLİS'in nedeni dozaj şekli seçimiyle ilgilidir
	N3	Doz seçimi İLİS'in nedeni doz rejimi seçimiyle ilgili olabilir
	N4	Tedavi süresi İLİS'in nedeni tedavinin süresiyle ilgilidir
	N5	Dağıtım (ilaç sunumu) İLİS'in nedeni reçete yazma ve ilaç dağıtım (sunum) sürecinin lojistiğiyle ilgili olabilir
	N6	İlaç kullanım süreci İLİS'in nedeni (kullanım talimatındaki) uygun yönergelere rağmen, ilacın bir sağlık çalışanı veya hasta bakımından sorumlu kişi tarafından hastaya uygulanma şekliyle ilgilidir
	N7	Hastayla ilgili İLİS'in nedeni hastanın kendisi ve (bilerek veya bilmeden yaptığı) davranışıyla ilgili olabilir
	N8	Hasta nakli ile ilgili İLİS'in nedeni hastaların birincil, ikincil ve üçüncül bakım kurumları arasında veya tek bir bakım kurumu içindeki nakli ile ilgili olabilir
	N9	Diğer
Planlanan Girişimler	G0	Girişim yapılmadı
	G1	Reçeteyi yazan hekim düzeyinde
	G2	Hasta düzeyinde
	G3	İlaç düzeyinde
	G4	Diğer
Girişimin Kabul Durumu	K1	Girişim kabul edildi
	K2	Girişim kabul edilmedi
	K3	Diğer
İLİS'in Durumu	Ç0	Sorunun durumu bilinmiyor
	Ç1	Sorun çözümlendi
	Ç2	Sorun kısmen çözümlendi
	Ç3	Sorun çözümlenmedi

Sorunlar

Birincil Alan	Kod V9.1	Sorun
1. Tedavinin etkililiği Farmakoterapinin etkisi (veya etkisizliği) ile ilgili (olası veya) mevcut bir sorun var	S1.1 S1.2 S1.3	Doğru kullanıma rağmen ilaç tedavisi etkili olmamış İlaç tedavisinin etkisi istenilen düzeyde değil Tedavi edilmemiş belirtiler veya endikasyon mevcut
2. Tedavi güvenliliği Hasta bir advers ilaç olayından muzdarip olmaktadır veya olabilir. <i>Not: Eğer spesifik bir neden yoksa Neden kodlamasını atlayın.</i>	S2.1	(Olası veya) mevcut advers ilaç olayı
3. Diğer	S3.1	Gereksiz ilaç-tedavisi
	S3.2	<i>Net olmayan sorun/şikâyet. Daha ileri düzeyde açıklama gerekli (lütfen bu şikâti yalnızca diğer seçenekler geçersizse işaretleyin)</i>

Olası Sorun

Mevcut Sorun

Nedenler (olası sorunların olası nedenleri de dahil olmak üzere)

Not: Bir sorunun birden fazla nedeni olabilir

	Birincil Alan	Kod V9.1	Neden
Reçete yazma ve ilaç seçimi	1. İlaç seçimi (Olası veya) mevcut İLİS'in nedeni (hasta veya sağlık çalışanı tarafından yapılan) ilaç seçimiyle ilgilidir	N1.1	Kılavuzlara/formülere göre uygun olmayan ilaç
		N1.2	İlaç için endikasyon yok
		N1.3	İlaçların diğer ilaçlarla veya bitkisel vb gıda takviyeleri ile uygun olmayan kombinasyonu
		N1.4	Terapötik grup veya etkin maddenin uygun olmayan tekrarı
		N1.5	Mevcut bir endikasyon için ilaç tedavisi yok veya eksik
N1.6		Endikasyon için çok fazla farklı ilaç/etkin madde reçete edilmiş	
Reçete yazma ve ilaç seçimi	2. Dozaj formu İLİS'in nedeni dozaj formu seçimiyle ilgilidir	N2.1	(Bu hasta için) uygun olmayan dozaj şekli/formülasyon
	3. Doz seçimi İLİS'in nedeni doz veya doz rejimi seçimiyle ilgilidir	N3.1	İlaç dozu çok düşük
		N3.2	Tek bir etkin maddenin ilaç dozu çok yüksek
		N3.3	Doz rejimi yeterli sıklıkta değil
N3.4		Doz rejimi çok sık	
N3.5		Dozun zamanlaması ile ilgili talimatlar açık değil, yanlış veya eksik	
4. Tedavi süresi İLİS'in nedeni tedavinin süresiyle ilgilidir	N4.1	Tedavi süresi çok kısa	
	N4.2	Tedavi süresi çok uzun	
Dağıtım	5. Dağıtım (sunum) İLİS'in nedeni reçete yazma ve ilaç dağıtım (sunum) sürecinin lojistiğiyle ilgilidir	N5.1	Reçetede yazılmış olan ilaç temin edilemiyor
		N5.2	Gerekli bilgi verilmemiş veya yanlış bilgi verilmiş
		N5.3	Yanlış ilaç, potens veya doz önerilmiş (reçetesiz ürün)
		N5.4	Yanlış ilaç veya potens dağıtılmış (verilmiş)
İlaç Kullanımı	6. İlaç kullanım süreci İLİS'in nedeni (kullanım talimatındaki) uygun dozlam yönergelerine rağmen, <i>ilacın bir sağlık çalışanı veya hasta bakımından sorumlu kişi tarafından</i> hastaya uygulanma şekliyle ilgilidir	N6.1	İlacın uygulama ve/veya doz aralıkları bir sağlık çalışanı tarafından uygun olmayan şekilde zamanlanmış
		N6.2	İlaç, bir sağlık çalışanı tarafından gerektiğinden az uygulanmış
		N6.3	İlaç, bir sağlık çalışanı tarafından gerektiğinden fazla uygulanmış
		N6.4	İlaç, bir sağlık çalışanı tarafından hiç uygulanmamış
		N6.5	Bir sağlık çalışanı tarafından yanlış ilaç uygulanmış
		N6.6	İlaç, bir sağlık çalışanı tarafından yanlış yoldan uygulanmış
	7. Hastayla ilgili İLİS'in nedeni hastanın kendisi ve (bilerek veya bilmeyerek yaptığı) davranışıyla ilgilidir	N7.1	Hasta herhangi bir nedenle kasıtlı şekilde (farkında olarak) reçetede yazılmış olandan daha az ilaç kullanıyor/alıyor veya ilacını hiç kullanmıyor
		N7.2	Hasta reçetede yazılmış olandan daha fazla ilaç kullanıyor/alıyor
		N7.3	Hasta ilacı suistimal ediyor (düzenlenmemiş aşırı-kullanım)
		N7.4	Hasta kendi kararıyla gereksiz ilaç kullanıyor
		N7.5	Hasta ilaçla etkileşen besin alıyor
		N7.6	Hasta ilacı uygun olmayan koşullarda saklıyor
		N7.7	Uygun olmayan zamanlama veya doz aralıkları
		N7.8	Hasta ilacı kasıtlı olmadan (farkında olmayarak) yanlış şekilde uygulamakta/kullanmakta

İlaçla-İlgili Sorunlar için PCNE Sınıflandırması V9.1 – Sayfa 6

		N7.9	Hasta fiziksel nedenlerle ilacı/dozaj şeklini tarif edilen şekilde kullanmayı beceremiyor
		N7.10	Hasta yönergeleri doğru şekilde anlayamıyor
Kesintisiz bakım	8. Hasta nakli ile ilgili İLİS'in nedeni hastaların birincil, ikincil ve üçüncül bakım kurumları arasında veya tek bir bakım kurumu içindeki nakli ile ilgili olabilir	N8.1	İlaç uzlaşısı sorunu
	9. Diğer	N9.1	Tedavi sonucu (terapötik ilaç izlemi de dahil olmak üzere) izlenmemiş veya uygun olmayan şekilde izlenmiş
		N9.2	Diğer neden; belirtin
		N9.3	Belli bir neden yok

Planlanan Girişimler

Not: Bir sorun birden fazla girişime yol açabilir.

Birincil Alan	Kod V9.1	Girişim
Girişim yapılmadı	G0.1	Girişim yapılmadı
1. Reçeteyi yazan hekim düzeyinde	G1.1 G1.2 G1.3 G1.4	Reçeteyi yazan hekim yalnızca bilgilendirildi Reçeteyi yazan hekimden bilgi alındı Reçeteyi yazan hekime girişim teklif edildi Girişim reçeteyi yazan hekimle birlikte tartışıldı
2. Hasta düzeyinde	G2.1 G2.2 G2.3 G2.4	Hasta (ilaç) danışmanlığı yapıldı Sadece yazılı bilgi verildi Hasta reçeteyi yazan hekime yönlendirildi Aile üyesi/hasta bakımından sorumlu kişiyle konuşuldu
3. İlaç düzeyinde	G3.1 G3.2 G3.3 G3.4 G3.5 G3.6	İlaç olarak değiştirildi Doz olarak değiştirildi Formülasyon olarak değiştirildi Kullanma talimatı olarak değiştirildi İlaç kullanımına ara verildi veya ilaç kesildi Yeni ilaca başlandı
4. Diğer girişim veya aktivite	G4.1 G4.2	Diğer girişim (belirtiniz) İlaç yan etkileri yetkili birimlere bildirildi

Girişim Önerilerinin Kabul Durumu

Not: Bir girişim önerisi için yalnızca bir kabul düzeyi seçilebilir.

Birincil alan	Kod V9.1	Uygulama
1. Girişim kabul edildi (reçeteyi yazan hekim veya hasta tarafından)	K1.1 K1.2 K1.3 K1.4	Girişim kabul edildi ve tamamen uygulandı Girişim kabul edildi, kısmen uygulandı Girişim kabul edildi fakat uygulanmadı Girişim kabul edildi, uygulanma durumu hakkında bilgi yok
2. Girişim kabul edilmedi (reçeteyi yazan hekim veya hasta tarafından)	K2.1 K2.2 K2.3 K2.4	Girişim kabul edilmedi: uygulanması mümkün değil Girişim kabul edilmedi: mutabakata varılamadı Girişim kabul edilmedi: diğer neden (belirtiniz) Girişim kabul edilmedi: nedeni bilinmiyor
3. Diğer (kabul durumu hakkında bilgi yok)	K3.1 K3.2	Girişim önerildi, kabul durumu bilinmiyor Girişim önerilmedi

İLİS'in Durumu

Not: Bu alan girişimin sonucunu göstermektedir. Bir sorun (ya da girişimlerin kombinasyonu) sorun çözümlenmesinin yalnızca bir düzeyiyle sonuçlanabilir.

Birincil alan	Kod V9.1	Girişimin sonucu
0. Bilinmiyor	Ç0.1	Sorunun durumu bilinmiyor
1. Çözümlendi	Ç1.1	Sorun tamamen çözümlendi
2. Kısmen çözümlendi	Ç2.1	Sorun kısmen çözümlendi
3. Çözülmedi	Ç3.1 Ç3.2 Ç3.3 Ç3.4	Sorun çözümlenmedi, hasta yeterince işbirliği yapmadı Sorun çözümlenmedi, reçeteyi yazan hekim yeterince işbirliği yapmadı Sorun çözümlenmedi, girişim etkili olmadı Sorunu çözümlenmeye olanak veya gerek yoktu

İlaçla-İlgili Sorunlar için PCNE Sınıflandırması

Yardım

V9.1

© 2003-2020 Pharmaceutical Care Network Europe Association

Birlik sınıflandırmanın kullanım ve validasyon sonuçları konusunda bilgilendirildiği sürece bu sınıflandırma, Farmasötik Bakım araştırma ve uygulamasında serbestçe kullanılabilir. Sınıflandırma Word belgesi ve PDF belgesi olarak mevcuttur.

İletişim: drp@pcne.org

Bu yardım belgesi “PCNE Sınıflandırması V9.1 Yardımı” olarak anılmalıdır.

İlaçla-İlgili Sorun, arzulanan sağlık sonuçlarına engel olan veya engel olma olasılığı bulunan, ilaç tedavisiyle ilgili bir olay ya da bir durumdur.

PCNE sınıflandırmasında kodların bulunması veya seçilmesi

PCNE sınıflandırmasının kullanımı için (sonucu etkileyen ya da etkileyecek olan) gerçek (veya olası) sorunun neden(ler)inden ayrılması önemlidir. Çoğunlukla ilaçla-İlgili sorunlara (İLİS'lere) belli bir hata türü (örneğin reçete yazma hataları veya ilaç kullanım/uygulama hataları) neden olur. Ancak, ilişkili hiçbir hata bulunmayabilir de. Ayrıca, bir ilaç hatası ilaçla-İlgili soruna yol açmak zorunda değildir; sorun bulunmayabilir veya olası bir sorun söz konusu olabilir. Neden, genellikle soruna yol açmış (veya açacak) olan davranıştır ve çoğunlukla bu bir ilaç hatasıdır. Bir neden ya da nedenlerin bir kombinasyonu ile sorun bir arada genellikle bir ya da daha fazla girişime yol açar. Sınıflandırma, ihtiyaç duyulan bilgi düzeyine bağlı olarak iki şekilde kullanılabilir. Yalnızca birincil alanların kullanımı, araştırma amaçları için genellikle yeterli bilgi sağlamaktadır. Eğer sistem uygulanmakta olan farmasötik bakım aktivitelerini belgelemek için kullanılırsa, alt- alanlar yararlı olabilir.

Sorun bölümü

Temelde sorun, “ilaçla tedavide yanlış olan veya yanlış olma olasılığı bulunan, beklenen veya beklenmeyen olay veya durum” olarak tanımlanır. (S-kodları)

Sorun bölümünde 3 ana alan vardır. Aşağıdaki açıklamalar doğru sorun alanının bulunmasında yardımcı olabilir:

Tedavinin klinik etkisi beklenen gibi değil veya durum tedavi olmamış	Bkz. S1
Hasta normal dozda advers ilaç reaksiyonundan veya bir toksik reaksiyondan muzdarip olmaktadır	Bkz. S2
Tedavide hiçbir şey yanlış görünmüyor, ancak kullanılmakta olan ilaçlarla ilgili farklı bir sorun var	Bkz. S3

Nedenler bölümü

Her (olası) sorunun bir nedeni vardır. Neden, olası veya mevcut sorunun meydana gelmesine yol açan eylemdir (veya eylemsizliktir). Bir sorun için birden fazla sayıda (olası) neden olabilir. (N-kodu)

İLİS'in nedeni ilaç seçimiyle ilgilidir	Bkz. N1
İLİS'in nedeni dozaj şekli seçimiyle ilgilidir	Bkz. N2
İLİS'in nedeni doz veya doz rejimi seçimiyle ilgilidir	Bkz. N3
İLİS'in nedeni tedavinin süresiyle ilgilidir	Bkz. N4
İLİS'in nedeni reçete yazma veya ilaç dağıtım (sunum) sürecinin lojistiği ile ilgilidir	Bkz. N5
İLİS'in nedeni (kullanım talimatındaki) uygun yönergelere rağmen, ilacın bir sağlık çalışanı veya hasta bakımından sorumlu kişi tarafından hastaya uygulanma şekliyle ilgilidir. (esas olarak hastanede veya evde-bakım hizmeti veren hasta bakımından sorumlu kişiler için kullanılır)	Bkz. N6
İLİS'in nedeni hastanın kişiliği ya da davranışıyla ilgilidir	Bkz. N7
İLİS'in nedeni hastaların sağlık bakım kurumları arasında veya tek bir bakım kurumu içindeki bölümler arasındaki nakli ile ilgilidir (kesintisiz bakım sorunları)	Bkz. N8
Sorunların burada bildirilmemiş olan başka bir nedeni vardır	Bkz. N9

Planlanan girişim bölümü

Sorun, sorunun nedenini düzeltmek için genellikle bir ya da daha fazla girişime yol açacaktır. (G kodu)

Girişim yapılmamış veya yapılamamış	Bkz. G0
Reçeteyi yazan hekim yoluyla yapılan girişim	Bkz. G1
Hasta, hasta bakımıyla ilgilenen kişi veya hasta yakınları yoluyla yapılan girişim	Bkz. G2
Doğrudan ilaç değiştirme veya ilaç kullanımında değişiklik belirtme yoluyla (eczacı tarafından) yapılan girişim	Bkz. G3
Diğer girişim	Bkz. G4

Girişim önerilerinin kabul düzeyi

Bu bölümde hastaya veya reçeteyi yazan hekime yapılan girişim önerilerinin kabul edilip edilmediğini belirtebilirsiniz. (K-kodu)

Girişim kabul edildi (reçeteyi yazan hekim veya hasta tarafından)	Bkz. K1
Girişim kabul edilmedi (reçeteyi yazan hekim veya hasta tarafından)	Bkz. K2
Hiçbir girişim önerilmedi veya kabul durumu bilinmiyor (bilgi yok)	Bkz. K3

İLİS'in durumu

Daha önceden “sonuç bölümü” olarak adlandırılan bu bölüm, bir sorunun çözülüp çözülmediğinin belgelendirilmesi için kullanılabilir. Değerlendirme amaçları için, reçeteyi yazan hekim ve hasta tarafından kısmen ya da tamamen kabul edilen veya edilmeyen (K-Kodu) belli bir girişimle (G-Kodu) sorunun çözümlenip çözümlenmediğinin belirtilmesi istenir.

Sorun tamamen çözümlendi	Bkz. Ç1
Sorun kısmen çözümlendi	Bkz. Ç2
Sorun çözümlenmedi	Bkz. Ç3